

BLUMENTÁL

Ročník XXVI

Číslo 1

Vianoce 2014 – január 2015

S Dieťaťom v náručí

Posielanie pozdravov pred vianočnými, ale aj inými sviatkami sa mení. Z rôznych, aj časových dôvodov, ich čoraz viac preferujeme v elektronickej podobe – či už „esemes-kou“ alebo mailom. Ale klasický pozdrav poštou má stále čosi v sebe. Aj pred Vianocami, keď niekomu pošleme vianočný vinš, často vyberáme, aký motív sa nám viac páči. Pohľad na zasneženú krajinku, vianočný stromček alebo zátišie s vianočnou dekoráciou je určite pekný, ale nám, ktorí sme ešte zažili totalitu, aj po rokoch takéto pozdravy pripadajú príliš „komunistické“, keďže náboženské motívy boli vtedy na pohľadniciach tabu. Ale aj niektoré pozdravy s náboženskou tematikou môžu byť niekedy znázornené buď gýčovito alebo príliš „sladkasto“. Mňa osobne oslovuje pozdrav, na ktorom je reprodukcia nejakého umeleckého diela.

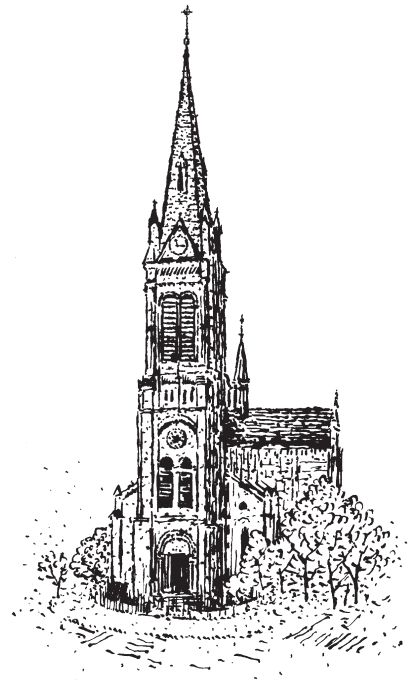
V tomto vianočnom čase určite viacerí z nás dostali aj také pozdravy, na ktorých bola znázornená Madona s dieťaťom Ježišom. Hoci som nikdy nebol a nie som znalec umenia, už dávnejšie som si všimol dve odlišné zobrazenia Madony, a to nielen na vianočných pozdravoch, ale predovšetkým v umení samom. Na niektorých z nich sa Mária nežne díva na svoje dieťaťko a takmer sa naň usmieva. Aj dieťa sa uprene díva na svoju matku. Na iných zobrazeniach sa ani Panna Mária ani Ježiš nepozerajú na seba, ale ich pohľad je upretý iným smerom, akoby do diaľky. Aj jedno, aj druhé umelecké zobrazenie nachádzame v dialľach takých veľkánov svetového maliarstva, ako je Botticelli, Raphael, Caravaggio, a aj v sochárskom umení. Dokonca od Michelangela je okrem svetoznámej Pieti v Bazilike sv. Petra aj iné znázornenie Božej Matky. Je to jediná socha, ktorá sa ešte za jeho života dostala mimo Talianska – socha Madony v belgickom Brugge. Mária len zľahka ľavou rukou pridržiava Ježiša a dieťa akoby sa chystalo urobiť krok mimo svoje matky. Máriin pohľad sa nesústreďuje na Ježiša, ale ide akosi bokom, naznačuje, že čosi tajuplné tuší o osude svojho dieťaťa. Podobné výrazy v tvári Márie aj Ježiša nachádzame na ikonách východného kresťanstva vrátane tej, ktorá si získala veľkú obľubu na západe – obraz Matky ustavičnej pomoci, ktorý zdobí aj náš chrám.

Skutočnosť, že mnohé osobnosti v sakrálnom umení fascinovalo zobrazenie Matky s Dieťaťom v oboch situáciách – aj ako Madonu aj ako Pietu –, zrejme nebolo dané len tým, že šlo o tú istú matku a o to isté dieťa, len v odlišnom čase. Zrejme skôr ich inšpirovali odlišné situácie v ich živote, v ktorých bolo zároveň čosi, čo vytváralo syntézu oboch postojov.

Keď sa príkladom z umenia snažím spojiť myšlienku vianočného obdobia s predpokladnou bolesťou Panny Márie v rámci cyklu úvah na tému „Sedembolestná“, akosi prirodzene ma inšpirovala idea Madony a Pieti: Mária, ktorá drží v náručí nemluvňa a Mária, ktorá drží v náručí nehybné mŕtve telo svojho Syna. Sv. Ján Pavol II. v apoštolskom liste *Mulieris Dignitate* o dôstojnosti a povolani ženy vyčlenil zvlášť kapitolu *Materstvo vo vzťahu k Zmluve*. V nej píše: „Materstvo ženy v biofyzickom zmysle sa naoko javí ako pasivita. V nej a v jej organizme sa odohráva proces stvárňovania nového života. Tento proces ju však zasahuje do hĺbky.“ A pápež ďalej rozvíja myšlienku materstva poukazovaním na Bohorodičku. Pripomína obsah tzv. Protoevanjelia: *Nepriateľstvo ustanovujem medzi tebou a ženou, medzi твоjim potomstvom a jej potomstvom, ono ti rozšliape hlavu a ty mu zraníš päťtu* (Gn 3, 15). Tieto slová naznačujú Božie plány na vykúpenie človeka, kde dôležitú úlohu zohrá žena – matka. Pápež spája myšlienku Adventu, Vianoc a paschálne mystérium, keď citujúc evanjeliá, upozorňuje na dôležitosť Máriinho „Fiat!“, na duchovnú dimenziu jej materstva, ktorú vyzdvihol aj sám Kristus, keď zdôraznil nielen život, ktorý ho nosil, ale predovšetkým ochotu počúvať Boží hlas a konať v súlade s ním (porov. Lk 11, 27 – 28). Do osobitnej súvislosti dáva Ján Pavol II. Ježišov výrok z Jánovho evanjelia (16, 21): *Keď žena rodí, je sklúčená, lebo prišla jej hodina. No len čo porodí dieťa, už nemyslí na bolesti pre radosť, že prišiel na svet človek*. S tajomstvom jej bolesti pod krížom, kde sa najviac prejavilo naplnenie slov Simeona: *a tvoju vlastnú dušu prenikne meč* (Lk 2, 35). Pôrodné bolesti matky sú veľmi rýchlo premenené na radosť z nového života. Keď sa Kristus prihováral učeníkom a lúčil sa s nimi počas Poslednej večere, povedal im: *Aj vy ste teraz smutní; ale zasa vás uvidím a vaše srdce sa bude radosť. A vašu radosť vám nik nevezme* (Jn 16, 22).

Môže sa zdať, že spomínať vo vianočnom období Poslednú večeru je neprimerané. Skôr hovoríme o štedrovečernom stole alebo silvestrovskej večeri. Posledným decembrovým dňom sa končí Rok Sedembolestnej a Nový rok v rímskokatolíckej liturgii tradične začíname sviatkom Bohorodičky Panny Márie. Možno aj preto myšlienka o radosť, ktorú vyjadril Ježiš v predvečer kalvárskej drámy, teda v čase, keď to nikto nečakal, nám pripomína, že úlohou viery nie je na istý čas v nás aktivovať určité sentimenty, ktoré sa ukážu ako dočasné a prchavé. Viera nás vedie k trvalým, ba až celoživotným postojom. Pohľad na Madonu, ktorá akoby upierala svoju pozornosť do diaľky, nie je pohľadom člove-

(Dokončenie na s. 7)

*Všetci, čo Krista hľadáte,
utkvejte zrakom na nebi!
Uvidíte tam nádherný znak
jeho večnej veleby.*

*Tá hviezda, ktorej nádhere
a jasú slnko ustúpi,
hlása, že na zem zavítal
Boh v tele, čo nás vykúpi.*

*Až kdesi v perzských končinách,
skade sa slnko vynára,
mudrci vidia vo hviezdach
znamenie Kráľa-Vladára.*

*Ktože je ten Kráľ, hovoria,
čo hviezdám dáva pokyny,
pred ktorým trpne obloha
a vzdáva mu hold povinný?!*

*Badáme čosi vznešené,
nad čím nevládne smrť a čas,
nádherné, divné, nesmierne
a prvé ako prvý jas.*

*Len tento je Kráľ národov,
Božieho ľudu potecha,
ktorú Boh sľúbil praotcom.
A bez splnenia nenechá.*

*Nech ti je sláva, Ježišu,
cez večnosť ktorej kraľuješ
s Otcom i Duchom Presväтым,
že sa dnes ľudstvu zjavuješ. Amen,*

Hymnus na slávnosť Zjavenia Pána

VIANOCE

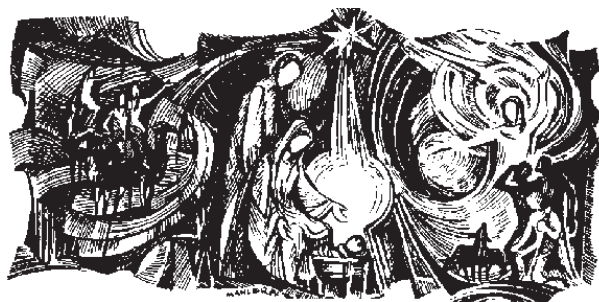
Po dňoch Adventu, počas ktorého sme sa mali v tichosti pripravovať na slávnosť Narodenia Pána, nastáva čas „Tichej noci“.

„Predstava Božieho dieťaťa narodeného v biednej maštaľke a udalosti okolo neho naplňajú dušu útechou, radosťou, pokojom a láskou, akoby sa na svet rozprestrela nevinosť a dobrota novonarodeného Dieťaťa. Ludské srdcia sa stávajú lepšími, mäkšími, čistejšími. Ustupuje z nich zloba a mrzkosť. No naša vianočná nálada nemá byť povrchná, musí prameňiť z hĺbky, z viery. Korime sa pred veľkým tajomstvom vtelenia Boha, Kráľa neba i zeme, vládcu života a smrti, žasneme nad veľkosťou Božej lásky, ktorá samého Boha priniesla medzi nás v podobe Dieťaťa narodeného v maštaľke, akoby bol posledným z ľudí. Prišiel plný milosti a pravdy, aby sme všetci prijali z jeho plnosti (porov. Jn 14, 16) a aby nás priviedol k Otcovi, lebo nik nemôže prísť k nemu iba skrze neho (porov. Jn 14, 6). Aby v Cirkvi a v ľuďoch, v ich dušiach zaujal svoj trón...“ Takto sa pred rokmi v modlitbovej knižke *Hore srdcia* (SSV Trnava 1948) prihovráral mladým profesor náboženstva Ján Brišák.

Tie slová však mohli osloviť nielen mladých, ale ľudí všetkých generácií a mali by osloviť aj nás.

Dnes, v čase, keď vstupujeme do druhej časti Adventného obdobia a zamýšľam sa nad tým, ako sme Advent mali a mohli prežívať, veľmi sa mi žiada položiť otázku, čo dnes ostalo z takejto predstavy prežívania prípravy na slávnosť Narodenia Pána a na ďalšie slávenia Vianočného obdobia?

Nepokoje u nás, nepokoje vo svete,

z elektronických médií sa ešte pred príchodom Adventu ozývali vianočné zvuky, v supermarketoch koledy, vianočná výzdoba už od polovice októbra, všade zhon, cez internet obrazovky počítačov zaplavované ponukami: kúpte... zľavy... objednajte... požičajte si... Takýmto ponukám odolávajú len silné osobnosti. Advent už nie je časom stíšenia sa, časom pokoja a lásky, časom očakávania. Zmenil sa na čas zhonu, vnútorného nepokoja.

A tak ostala len otázka: **Budeme môcť prežiť opravdivú radosť z príchodu Božieho dieťaťa do sveta ľudí?** Sme pripravení z plného srdca a z plnej duše zaspievať koledu Narodil sa Kristus Pán či Tichú noc v chrámoch na polnočnej či počas ostatných slávení Vianočného obdobia?

Iste to dokážu tí, čo sa nedali strhnúť ruchom tohto sveta a počas adventu prichádzali do chrámov, aby aspoň tam prežili ten opravdivý čas očakávania Pánovho príchodu a budú prichádzať aj vo sviatočné dni Vianočného obdobia.

Ponuka slávení je bohatá: slávnosť Narodenia Pána, sviatok sv. Štefana pr-

vomučenika, ktorý nám môže pripomenúť to množstvo kresťanov vrátane kňazov a misionárov, ktorých práve v našich časoch nemilosrdne vraždia pre vieru; a hoci sa v tomto roku neslávi Sviatok svätých neviniatok, lebo pripadá na druhú vianočnú nedeľu, nezabudni-

me na tých, čo ako prví sa stali obeťnými baránkami namiesto Božieho syna a spomeňme si na státisíce „neviniatok“, ktoré ešte pred narodením strácajú právo na život a hynú rukami tých, čo neváhajú im ich právo na život odňať, a to z rozhodnutia ich vlastných rodičov; Sviatok Svätej rodiny Ježiša, Márie a Jozefa – o tom, aké nástrahy v súčasnosti ohrozujú tradičnú rodinu, azda netreba ani hovoriť.

Pre nás katolíkov je základom tradičná rodina, ktorú tvoria muž a žena, rodina, v akej vyrastal aj Boží syn; ďalej je to Slávnosť Bohorodičky, našej Sedembolestnej patrónky, ktorej rok sa završuje konciacim sa rokom. Je to aj ľudová spomienka Najsvätejšieho mena Ježiš, slávnosť Zjavenia Pána, ktorá by nám mala pripomenúť, koľkí aj naši súčasníci by potrebovali, aby prežili svoje vlastné zjavenie Pána, prijatie ho do svojho života. Je to aj sviatok Krst Krista Pána, vhodný na to, aby sa mladí rodičia žiadajúci krst svojho dieťaťa zamysleli, o čo žiadajú a k čomu ich táto sviatosť zaväzuje... Sú to všetko témy, o ktorých by sa dalo veľa písať, no rozsah nášho časopisu nám to neumožňuje.

Niektorých z týchto tém sa autori článkov v tomto čísle dotkli možno na prechádzajúce roky netradičným spôsobom, nie pohľadom do betlehemských jaslíčiek na Jezuliatko v jaslíčkach, na idyllický príchod pastierov či príchod Troch kráľov, ale vážnymi zamysleniami vzhľadom na situáciu, v ktorej žijeme.

X. Duchoňová

SVETLO VO TMÁCH

Kedysi Boh osobným spôsobom hovoril len k vyvolenému národu. *Múdrost' zapustila korene v Izraeli. Izrael bol vyvolený na to, aby žil v pravde, ako ju dával poznať Boh. Mohol aj odmietnuť Božie volanie. Vždy však na to doplatil – ako to poznáme z izraelských dejín Starého zákona: zrieknutie sa Božej vôle vždy znamenalo stratu Božieho požehnanja.*

Príchodom Pána Ježiša oslovuje Boh všetkých. Ježiš Kristus je svetlom, ktoré osvecuje nielen Izraelský národ, ale každého človeka. Kristovo svetlo odráža tvár Cirkvi, lebo uprostred nej je náš Pán stále prítomný, ako to prisľúbil. Cirkev je novým Izraelom. Môžeme povedať, že v Cirkvi zapustila svoje korene „Večná múdrost'“.

Nie všetci prijímajú Kristovo svetlo – pravú múdrost'. Svätý Ján vo vzletnom prológu svojho evanjelia napísal: *Svetlo vo tmách svieti a tmy ho neprijali.* Najväčší misionár všetkých čias, ktorý získal mnohých pre vieru – svätý Pavol zapísal aj takúto svoju skúsenosť: *Múdrost'*

kríža je pre Židov pohoršením a pre pohanov bláznovstvom. Tak ako voči Kristovi povstali mnohí, ktorí ho neprijali, tak aj voči Cirkvi. Tak ako sám Kristus, tak aj jeho Cirkev je dnes pre mnohých proti-čením.

Sami viete, aká vlna kritiky povstáva proti predstaviteľom Cirkvi, ale aj proti vám veriacim laikom, keď sa zastanete posvätnosti nedele alebo poukázate na princíp nenarušiteľnosti života od počatia po prirodzenú smrť, či keď bránite nerozlučiteľnosť manželstva.

Dnes sa proti Cirkvi nebojuje ani tak ateizmom ako skepticizmom. Niektorí hovoria, že je arogantné a naivné tvrdiť,

že sme našli vo vlastnom náboženstve pravdu – jedinou pravdu. Dôvodiam tým, že pravdu nemožno vlastniť, iba hľadať. „Avšak – a to stojí proti tomuto tvrdeniu – o aké hľadanie tu ide, keď sa nikdy nedostaneme k cieľu? Hľadáme skutočne, alebo nechceme pravdu vôbec nájsť, pretože to, čo by sme mohli nájsť, vraj vôbec neexistuje? V skutočnosti je arogantný relativista,“ hovorí kardinál Ratzinger. „Či nie je oveľa arogantnejšie tvrdiť, že Boh nám nemôže darovať žiadnu pravdu? Či nie je neúctou k Bohu tvrdiť, že sme sa narodili slepí a pravda nie je naša? Pravá arogancia spočíva v tom, že niekto chce zaplniť priestor Boha a určo-

vať kto sme, čo robíme a čo chceme urobiť zo seba a zo sveta.“

Prirodzene, že pravdu nemožno vlastniť, môžeme ju iba pokorne prijímať. To, čo nám kresťanská viera dáva, je dar

od Boha. V zodpovednosti za dar pozýva Cirkev všetkých prijať pravdu, ktorú nemá sama od seba, ale z Božieho daru.

Neustupujme klamom a ľahkým ilúziám sveta, ktoré sa veľmi často otáča-

jú do tragických sebaklamov. Keď vieme, že v Cirkvi zapustila korene „Večná múdrosť“, vážme si jej Učiteľský úrad. A ako verné deti Cirkvi kráčajme vždy v Kristovom svetle. **Ján Sitár, kaplán**

BOŽIE KRÁĽOVSTVO, MÁRIA A MY

Robte pokánie, lebo sa priblížilo nebeské kráľovstvo. Toto známe zvolanie sprevádzalo verejné pôsobenie sv. Jána Krstiteľa a následne aj nášho Pána (porov. Mt 3, 2; 4, 17). Neskôr sv. Pavol špecifikoval, že Božie kráľovstvo nie je jedlo a nápoj, ale spravodlivosť, pokoj a radosť v Duchu Svätom. Kto takto slúži Kristovi, páči sa Bohu a ľudia si ho vážia. Preto sa usilujme o to, čo slúži pre pokoj a na vzájomné budovanie (Rim 14, 17 - 19). Takýmto spôsobom máme ako pokrstení žiť kráľovské kňazstvo (1 Pt 2, 9) a svedčiť o Pánovi, ktorý v nás panuje.

Cirkevný spisovateľ Origenes (185? - 253/255) napísal v jednom diele o Pánovom kraľovaní v ľudskom srdci: „Teda ak chceme, aby v nás kraľoval Boh, nech nijakým spôsobom nevládne hriech v našom smrteľnom tele (Rim 6, 12), ale umŕtvujte svoje pozemské údy (Kol 3, 5) a prinášajme ovocie Ducha, aby sa v nás ako v duchovnom raji prechádzal Boh a on jediný v nás kraľoval so svojim Pomazaným, a ten aby v nás zasadol po pravici jeho duchovnej moci, ktorú túžime prijať. A nech tam sedí, kým sa všetci jeho nepriatelia, ktorí sú v nás, nestanú podnožkou jeho nôh (1 Kor 15, 25; porov. Ž 110, 1) a kým nebude v nás zrušené každé kniežatstvo, moc a sila. Lebo toto sa môže uskutočniť v každom z nás“ (Liturgia hodín, IV., s. 547). Stalo sa to aj v živote našich predkov.

Medzi starými Slovanmi, ktorí boli prítomní na území dnešného Slovenska od 4. storočia, sa zvesť o Božom kráľovstve šírila najprv iba sporadicky, čo dokazujú archeologické nálezy: „stali sa objektom záujmu kresťanských misionárov, ktorí k nim prichádzali z rôznych častí kresťanskej Európy. Najprv to boli ojedinelí misionári, no postupne sa vytvárali predpoklady pre systematickú kristianizáciu zo strany Franskej ríše. (...) Misionári učili našich predkov základom kresťanskej viery a vstúpovali im aj mariánsku úctu.“ „Zatiaľ však nemáme konkrétny písomný ani hmotný prameň, ktorý by dokumentoval túto úctu na našom území pred 9. storočím.“ (R. Letz, *Sedembolestná Panna Mária v slovenských dejinách*, Post Scriptum, Bratislava 2014, s. 14)

„Osoba Panny Márie ako Božej Matky bola od počiatku Slovákom a vôbec všetkým Slovanom osobitne blízka. Svedčí o tom ich hlboká univerzálna ma-

riánska úcta. Dôvodom bola ich otvorenosť prijať Božiu Matku ako súčasť ich novej kresťanskej viery a súčasne rozvinutý zmysel Slovanov pre materstvo a plodnosť. Materský princíp vyjadrený v Panne Márii ako Božej Matke spojenej s nebeským Otcom v Slovanoch do istej miery evokoval dovtedy uctievanú Matku Zem.“ (R. Letz, *Sedembolestná Panna Mária v slovenských dejinách*, s. 14)

Prvá písomná zmienka o mariánskej úcte v našich dejinách sa viaže k osobnosti kniežata Pribinu, ktorý po vyhnaní z Nitrianskeho kniežatstva Mojmirom dal vo svojom novom sídle v Blatnohrade (dnes Zalavár) na území dnešného Maďarska postaviť a v roku 850 posvätiť kostol na úctu svätej Bohorodičky. Prvý písomný doklad o mariánskej úcte našich slovenských predkov na území dnešného Slovenska sa vzťahuje na pôsobenie cyrilo-metodskej misie, ktorá na naše územie prišla z Byzancie v roku 863. Niet pochyb, že sv. Cyril a Metod šírili mariánsku úctu. Vieme, že sv. Metod bol v roku 885 pochovaný do hlavného veľkomoravského chrámu zasväteného Bohorodičke. Dodnes nevieme, o ktorý chrám ide a kde sa nachádza

(porov. R. Letz, *Sedembolestná Panna Mária v slovenských dejinách*, s. 14 - 15).

Veľká Morava ako štátny útvar zanikla nájazdmi staromaďarského kmeňového zväzu koncom 9. storočia. Po jeho príchode na niektorých miestach zaniklo vyznávanie kresťanstva, no inde pokračovalo. V 10. storočí sa mu otvoril až kráľ Gejza (971 - 997) a jeho šírenie definitívne podporil sv. Štefan, prvý uhorský kráľ (997 - 1038), ktorý bol aj veľkým mariánskym ctiteľom. Uhorské kráľovstvo odovzdal pod ochranu Bohorodičky a nazval ho *rodinou Panny Márie*, ako nás informujú dobové legendy. Tento akt komentuje slovenský cirkevný historik Róbert Letz nasledovne: „Odozvdanie Uhorského kráľovstva Panne Márii tvorilo jeden zo základných duchovných pilierov tohto štátneho útvaru. (...) Z tohto Štefanovho aktu vychádza pomenovanie *Regnum Marianum* (Mariánske kráľovstvo).

Korene zasvätenia Uhorska Panne Márii možno hľadať vo východnej cirkevnej tradícii siahajúcej do 4. storočia. Keď Konštantín, cisár Východorímskej ríše, dal vystavať okolo nového mesta Byzantion múry a zvolil si ho za hlavné mesto kresťanskej ríše, 11. mája 330 ho slávnostne zasvätil Najsvätejšej Božej Matke“ (R. Letz, *Sedembolestná Panna Mária v slovenských dejinách*, s. 19, porov. s. 16 - 20). Kresťanskí obyvatelia, ako aj ďalší králi mali Pannu Máriu v takej veľkej úcte, že ju nenazývali jej vlastným menom, ale ju oslovovali titulom (*Veľká Pani* alebo *Patrónka (Uhorska)*) (porov. R. Letz, *Sedembolestná Panna Mária v slovenských dejinách*, s. 19 - 21).

Dnes my máme byť *Máriinou rodinou, Mariánskym kráľovstvom*, aby v nás kraľoval Kristus ako v nej. Podľa sv. Augustína, biskupa v Hippo a učiteľa Cirkvi (354 - 430), v Máriinej myslí je Kristus pravdou a v jej lone bol telom (porov. *Liturgia hodín*, IV., s. 1662). Takým má byť aj v nás, aby Božie kráľovstvo rástlo ako kvas v našom svete (porov. Mt 13, 33)! **ThDr. Michal Vivoda**

VEZMI DIEŤA A JEHO MATKU...

Pros Svätého Ducha, aby ňa zaviedol do domu, kde býva Svätá rodina s Ježiškom. Môžeš sa tam naučiť, ako máš v dôvere Bohu v živote prijímať dobré i zlé. Ježišovi rodičia nemali ešte ani tušenie, aké nebezpečenstvo im hrozí, ale nebeský Otec nad nimi bdel. Poslal k Jozefovi anjela, a ten mu tlmočil prikaz Najvyššieho: *Vstaň, vezmi so sebou Dieťa a jeho matku, ujdí do Egypta...* (Mt 2, 13).

Sotva sa Boží Syn stal človekom, už ho ohrozoval nepriateľ. Nečuduj sa, keď sa stretneš s tým, ako Božie kráľovstvo

naráža na protiventvá. Hoci by Boh bol mohol zničiť všetkých svojich odporcov, jediným slovom, radšej poslal svojho Sy-

na do vyhnanstva, aby nám bol podobný vo všetkom okrem hriechu,

Zamysli sa, čo všetko by si bol na Jo-

zefovom mieste namietal a navrhoval, aby si sa vyhol takej neprijemnej úlohe. Jozef ťa však učí, aby si sa nevypytoval a bez výhrad plnil Božiu vôľu. Nechce byť Božím poradcom, ale ostáva v úlohe pokorného služobníka. Ctí si Božiu múdrosť viac, ako svoje vlastné rozumkovanie, veď: *kto môže byť Pánovým radcom* (porov. IZ 40, 13)?

Zúčastní sa v duchu na rýchlych prípavách Svätej rodiny na nečakaný odchod uprostred noci. Aj z toho mála, čo zatiaľ mali, mohli si vziať iba to najnutnejšie. Tito traja sú prví dobrovoľníci evanjeliovkej chudoby. Jozef odchádza do cudziny ako najchudobnejší z najchudobnejších, ale robí to preto, aby zachránil ten najväčší poklad – Božieho Syna a jeho svätú Matku.. **Pouvažuj, prejdí si v duchu všetko a spočítaj si, čo všetko by si musel opustiť, aby si prijal Božiu vôľu.** Pros Svätú rodinu, aby ti vyprosila ozajstnú odovzdanosť, dôveru a ochotu prinášať obeť.

Kam ich anjel posielal? Majú ísť do Egypta, kde vládne nevedomosť, pýcha, rozkoš a modlárstvo. Aj tvoja duša sa tak často mení na pohanskú zem, keď zabúdaš na Pána. Dovoľ Márii, aby tam s Ježišom priniesla svetlo a milosť. Znič všetky modly a vzdaj úctu svojmu jedinému Pánovi. Sprevádzaj túto trojicu svätých pútnikov na ich dlhej a namáhavej ceste a uvedom si, že v takej spoločnosti ti ani v pohanskom obklúčení nebude chýbať nič z toho, čo potrebuješ..

Prezri si chudobné obydlie, ktoré mohol Jozef zabezpečiť pre svojich najdrahších. Ubytuj sa tam bez váhania. Bude to teraz Boží chrám a svätyňa chudoby. Ako cudzincov Svätú rodinu v tejto krajine čaká len pokorovanie a tvrdá práca.

Ježišova prítomnosť však všetko premieňa. **Ani utrpenie nemusí zbaviť radosti toho, kto celým srdcom súži Pánovi.** Nebudú to však len všedné dni, ale aj sviatky. Vládne tam to, čo je najpodstatnejšie, **aby domov bol skutočným domovom:** Žijú tam ľudia úplne zasvätení Bohu s vedomím, že ich Boh miluje a navzájom si prejavujú milosrdenstvo, dobrotu, pokoru, miernosť a trpezlivosť... **Nauč sa tu v tomto požehnanom prostredí podobným spôsobom obohacovať svoj domov a pričíň sa v ňom o trvalú prítomnosť Ježiša.** Vyzdob svoj domov tým, čo ti ho ustavične pripomína a pros ho bez prestania, **aby vo vašom srdci vládol jeho pokoj,** to je predsa náš cieľ a povolanie.

Čas ohrozenia sa pominul a Boží posol opäť prichádza k Jozefovi s novým pokynom. Skúška sa skončila. Boh neurobil nič na urýchlenie návratu svojho Syna. Teraz ho volá späť do vlasti, ktorú má získať pre Božie kráľovstvo a pokropiť ju svojou krvou. **Na Božie slovo sa treba spoliehať či už vyzýva na útek alebo návrat.** Nestane sa nič, čo by narušilo večné Božie plány. Aj keď Jozef vie, že si môže opäť vziať len to najnutnejšie a že tá cesta bude plná útrap, počítu-

je radosť, že môže Ježiša a jeho Matku Máriu priviesť späť do vlasti. Čo môže byť radostnejšie, ako návrat domov.

Sprevádzaj ich na dlhej ceste a prežívaj s nimi ich únavu a starosti spojené s návratom do vlasti. Kde sa usadiť, kde znova začať? Jozef ponechal všetko na Božiu prozreteľnosť. No aj Boh sa môže spoliehať na svojho verného služobníka, ktorý využije svoje skúsenosti, aby pripravil tie najlepšie podmienky pre Dieťa, ktoré mu zveril a aby ho uchránil pred akýmkoľvek ohrozením.. Jozef nenecháva nič na náhodu a skúma situáciu na mieste, kde by sa chcel usadiť. Herodes je síce mŕtvý, ale v Judsku panuje Archelaus. Môže aj on znamenať nebezpečenstvo? Jozefove obavy sú opodstatnené. Kde teda nájsť domov pre tých, ktorí sú mu takí drahí? Vrucne prosí Boha o pomoc. Spoj sa s ním cez modlitbu a uvedom si, že spolu s Ježišom nepriateľ stále ohrozuje aj jeho priateľov.

Pánov anjel opäť Jozefovi dá radu a podľa jeho pokynov smeruje Jozefove kroky do Galiley, ktorá sa stane Ježišovou vlasťou. **Kráľ kráľov bude mať domov na mieste, ktoré obyvatelia kraja pokladajú za zapadákov.** Tam vzdialený od ruchu sveta bude Ježiš vo svojej rodine žiť svoj každodenný život, ktorý bude pre neho prípravou na jeho budúce poslanie tým, že bude poslušný svojim rodičom (porov. Lk 2,52), a to bez ohľadu na to, že je pánom neba i zeme. To je spôsob života, ktorý sa predovšetkým musí naučiť žiť. *Tak býva požehnaný ten, kto sa bojí Pána. Blahoslavený každý, kto sa bojí Pána. Blahoslavení každý, kto kráča po jeho cestách* (Ž 128).

**Podľa: Svätlo č. 51 – 52/2013
preložila a pripravila X.D.**

SVIATOSŤ ZMIERENIA

Jednotlivé kroky k dobrej svätej spovedi

Predstavme si situáciu, že niekto ide na dôležitý rozhovor. Rozumný človek sa na taký rozhovor vopred dobre pripraví. Bolo by nerozumné ba až trúfalé ísť na taký rozhovor s riaditeľom, keď si napríklad hľadáme zamestnanie, a vopred sa nepripraviť.

Niečo podobné platí aj v prípade nás kresťanov, keď túžime prijať sviatosť zmierenia. Naschvál nie je napísané iba „spoveď“, ale presne tak, ako túto sviatosť nazýva aj Katechizmus Katolíckej Cirkvi (porovnaj KKC, 4. článok **sviatosť pokánia a zmierenia**).

Sviatosť je dar od Boha, ktorý dostávame najmä na svoje vnútorné duchovné obohatenie a posilnenie našej duše, aby sme vedeli lepšie nasledovať Boha. Sviatosť pokánia a zmierenia sa nesprávne nazýva „spoveď“, čo vôbec nevystihuje celú podstatu tejto sviatosti. Spoveď je len časť zo sviatosti pokánia a zmierenia.

Sviatosť pokánia a zmierenia nám odpúšťa hriechy, ktoré sme spáchali po krste a ktoré vyznáme kňazovi. Vedome nevyslovené hriechy (teda tie, ktoré sú naschvál zamlčané) nie sú odpuste-

né a pokánie nie je úprimné, a teda ani účinné.

Pri tejto sviatosti je nesmierne dôležitá naozajstná a úprimná ľútosť nad zlom, ktoré človek urobil. Hriechy odpúšťa Boh, ale my ich hovoríme kňazovi, ktorý dostal vysviackou moc odpustiť hriechy, lebo koná v mene Boha – je zástupca a Boží služobník. Kňaz odpúšťa v Božom mene hriechy. Nijaký iný človek to nemôže urobiť.

Príprava na sviatosť pokánia a zmierenia je veľmi dôležitá, aby to nebolo len suché „vyrapotanie“ prečinov, ktoré násilu poviem, len, aby som mal pokoj (napríklad „povinná“ spoveď na Vianoce, či Veľkú noc a pod.).

Kto naozaj úprimne túži zmieriť sa s Bohom i Cirkvou (preto sviatosť zmierenia), tak sa dôkladne pripraví na túto

sviatosť a potom zistí, aká úžasná hodnota je žiť v posväcujúcej milosti – to je stav, kedy máme odpustené hriechy, ktoré ľutujeme.

Tak, ako každá dôležitá úloha má svoj presný postup krokov, ani sviatosť zmierenia nesmieme „vybaviť“ len tak narychlo a nepripravene...

Nie je vôbec vhodné vhuľnúť do spovednice len preto, že je voľná a nikto tam nie je a pritom vôbec nie som pripravený na vyznanie hriechov, pretože sa môže stať, že pri vyznávaní hriechov hľadám vhodné slová, rozmýšľam, čo som vlastne urobil a niekedy sa to skončí tak, že poviem rôzne hriechy, ale zabudnem na nejaký dôležitý a ťažký hriech, ktorý ma práve nenapadol.

Preto, kto nechce zabudnúť vyznať nejaký hriech a kto sa teda naozaj úprimne

túži zmieriť s Pánom Bohom i s ľuďmi, pred tým, ako vstúpi do spovednice, musí vykonať nasledujúce kroky:

● **Spytovanie svedomia – konám doma v pokoji alebo na nejakom tichom mieste**, kde si dôkladne a úprimne prehodnotím svoje správanie. Poprosím Pána Boha – Ducha Svätého, aby som svoje hriechne konanie vedel spoznať. Hriech je to, čo ma trápi, lebo viem, že som urobil niečo zlé. Ale niekedy aj to, čo ma netrápi, môže byť hriechom, preto pri spytovaní svedomia použijem spovedné zrkadlo, ktoré mi pomôže spoznať moje previnenia voči Bohu, sebe i druhým. Nie je na škodu si hriechy aj napísať, aby sa ľahšie pamätali pri vyznávaní v spovednici.

● **Lutovanie hriechov – ľútosť si vzbudzujem doma alebo na tichom mieste**. Len ten hriech mi môže byť odpustený, ktorý si uvedomím a ľutujem. Ak cítim smútok nad zlým skutkom, ktorý som vykonal. Ľútosť je smútok duše nad spáchaným zlom. Ak si naozaj úprimne po-

viem: „Toto sa nemalo stať“, tak pocíťujem ľútosť. Ľútosť je veľmi dôležitá časť pri sviatosti zmierenia.

● **Predsavzatie – si dávam doma alebo na tichom mieste**. Bolo by zbytočné, keby som si hriech uvedomil a aj ho ľutoval, ak by som sa nechcel napraviť a hriech už nekonať. Mám sa odhodlať, že budem robiť všetko preto, aby som si polepšil život, aby som sa hriechu vyhýbal, aby som sa vyhýbal aj pokušeniam a príležitostiam hrešiť.

● **Vyznanie hriechov – spoveď konám v chráme, v spovednici, u kňaza**. Až v tomto kroku, keď som urobil predchádzajúce kroky, prichádzam ku kňazovi na spoveď, kde hriechy vyznam. Kňaz ma vypočuje, poradí mi, povzbudí ma a určí mi skutok, ktorý mám vykonať ako zadosťučinenie – teda skutok, ktorý mi kňaz dá ako pomôcku na moju nápravu.

● **Zadosťučinenie vykonám v chráme alebo tam, kde mi kňaz prikázal**. Po sviatostnej spovedi (vyznaní hriechov), aby

bola sviatosť pokánia a zmierenia v poriadku, čím skôr vykonám uložený skutok zadosťučinenia, ktorý mi kňaz prikázal urobiť.

Dobrá príprava na sviatosť zmierenia je naozaj veľmi dôležitá. Ako je zrejme z vyššie napísaného, vlastná spoveď, teda vyznanie hriechov je len jednou z **častí celej sviatosti zmierenia**.

Niektorí hovoria, že katolíci sa vyspovedajú a môžu hrešiť ďalej. Ale to nie je pravda, keďže vidíme, že kto chce dobre prijať sviatosť zmierenia, musí vykonať päť dôležitých krokov, aby bola sviatosť účinná. A dobrá sviatosť zmierenia má robiť postupne každého človeka lepším a lepším.

Všetkým čitateľom časopisu Blumentál prajem, aby najmä v **čase Vianočných sviatkov mali čistú dušu** i svedomie, aby sme sa vždy spovedali dobre pripravení, aby sme hriechy ľutovali a aby sme sa po každej sviatosti zmierenia usilovali o zlepšenie svojho života.

Stanislav Čúzy, kaplán

NAŠA FARSKÁ UNIVERZITA

Bude slávenie liturgie vrcholom nášho duchovného života?

Možno sa niekto pozastavil nad správou, ktorú TK KBS zverejnila 7. 11. 2007 (TK KBS, Petrus Im; pz) pod názvom: *Kongregácia pre Boží kult a vysluhovanie sviatostí – „Svätá omša nie je cirkus“*. Bolo by to naozaj prinajmenej na úsmev, keby to, čo bolo zverejnené pod týmto názvom, nás všetkých neunilo k istej reflexii. Sme presvedčení, že práve v tomto začínajúcom roku, na konci ktorého si pripomenieme 50. výročie ukončenia Druhého vatikánskeho koncilu (11. 10. 1962 – 8. 12. 1965) je na to čas.

Druhý vatikánsky koncil prijal veľmi závažné rozhodnutia o slávení liturgie. Koncilová konštitúcia *Sacrosanctum Concilium* istým spôsobom potvrdila prezieravosť svätých solúnskych bratov Cyrila a Metoda o požívaní reči zrozumiteľnej ľudu v bohoslužbe. Môžeme polemizovať či koncil touto konštitúciou zrušil používanie latinčiny, alebo skôr nie. Podstata je v tom, že zreformoval liturgiu slávania svätej omše a doslova z nej urobil **dialogické slávenie**. Preto je veľmi dôležitá formácia tak liturgujúceho (biskup, kňaz), ako aj veriacich laikov, ktorí majú viesť dialóg s celebrantom. A práve skutočnosť, že napriek rôznym usmerneniam v podobe motu proprio tak koncilového pápeža Pavla VI., ako aj jeho nástupcov sv. Jána Pavla II., Benedikta XVI. alebo súčasného Svätého otca Františka.

Najmä vydanie nového *Rímskeho misála* Pavla VI. v roku 1970, ktorý sme dostali v slovenskom preklade vďaka biskupom Ambrózovi Lazíkovi, Róbertovi Pobožnému, kapitulnému vikárovi Jozefovi Ligošovi a najmä nitrianskemu biskupovi Jánovi Pásztorovi a jeho najbližším spolupracovníkom, členom Slovenskej liturgickej komisie Mons. Vladimírovi Filovi, Vincentovi Malému a Ferdinandovi Javorovi, a vďaka vzácnym osobnostiam Slovenského ústavu sv. Cyrila a Metoda v Ríme napr. Štefanovi Vrablecovi, sme ho dostali vytlačený vo Vatikáne v roku 1980 ako dar od Jána Pavla

II. Tým sa stal záväznou normou na slávenie liturgie svätej omše. Žiaľ, svojvôľou mnohých kňazov a najmä aj mnohých organistov prinútili Kongregáciu pre Boží kult a disciplínu sviatosti k určitému komentáru: „Sekretár Kongregácie pre Boží kult a sviatosti, Mons. Albert Malcolm Ranjith Patabendige, vyhlásil: „Pozývam všetkých, predovšetkým biskupov, aby počúvali pápeža, ktorý je Petrovým nástupcom“. Podľa Mons. Ranjitha, tieto nesúhlasné názory vychádzajú „z ideologických predsudkov a z pýchy. „Aj keď – ako poznamenal Mons. Ranjith – je mi do smiechu, keď počujem mojich priateľov hovoriť, ako je niektorý kňaz svätý, kvôli svojim homíliam, alebo preto, ako rozpráva.

Svätá omša je obeta, dar, tajomstvo, nezávislé od kňaza, ktorý ju slávi. Je veľmi dôležité, aby kňaz ustúpil do úzadia. Protagonistom svätej omše je Kristus. Nechápem preto liturgie, ktoré sa zmenia na divadelné vystúpenia s tancom, spevom a potleskom“. Podľa sekretára kongregácie **ide o zneužitie liturgie** a Vatikánsky úrad na to viackrát upozornil. „Bohužiaľ tieto dokumenty často skončili v archíve alebo ešte horšie, v odpadkovom koši“. Kritici Motu Proprio sú aj proti používaniu latinského jazyka počas omše. Jeho používanie v liturgii a Cirkvi však „nikdy nebolo zrušené a navyše je zárukou univerzálnosti Cirkvi“. Preto azda musíme oveľa intenzívnejšie venovať pozornosť správne chápaniu liturgie.

Od zavedenia nových predpisov v liturgii svätej omše uplynulo už viac rokov. Tak celebranti, ako aj účastníci ovládajú nový spôsob slávania svätej omše, a to, čo bolo nové, stáva sa pomaly staré. Spolu s tým sa objavuje nebezpečenstvo rutiny, návyku, nebezpečenstvo, že zostaneme iba pri vonkajšom rámci. Keď sa bránime tomuto nebezpečenstvu, **musíme sa neustále namáhať, aby sme vstupovali do hĺbky bohatstva obsahu, ktorý sa nachádza v liturgických obradoch**. Treba sa možno prebijať cez rôzne vrstvy, v ktorých je ukrytý prameň milosti. Novozákonná Pascha. Ide tu o celý biblický kontext, do ktorého treba postaviť Eucharistickú obeť, o čitateľnosť znakov a symbolov, pomocou ktorých sa ona prejavuje, o bohatstvo života objavované pri oltári cez pokolenia kresťanov v dejinách. **Ide aj o dôkladné pochopenie krásnych liturgických modlitieb, z ktorých sa skladá omšový formulár**.

Treba si zapamätať, že v *Rímskom misáli* uvedené texty tvoria najdokonalejší vzor kresťanskej modlitby. Preto každý, komu záleží na ovládaní ťažkého umenia modlitby, musí k tomu vykročiť predovšetkým vedomou účasťou na Eucharistickej hostine. Svätá omša je veľkou katechézou o modlitbe. Ten, kto ide do kostola, aby sa zúčastnil na svätej omši a nechce zdokonaľiť svoju modlitbu, postupne sa vzdáľuje od oltára. Naopak kto sa usiluje o zdokonalenie modlitby, približuje sa k „Svätyni svätých“. Kto neobja-

ví bohatstvo Eucharistickej modlitby, je to vážny dôvod zanedbania, podceňovania, ba dokonca rezignácie z účasti na Svätej obetnej hostine.

Začnime, aby sme nerobili cirkus z liturgie, ale naozaj slávenie!

Všeobecné smernice Rímskeho misála hovoria:

95. Pri slávení omše veriaci tvoria sväté spoločenstvo, vykúpený ľud a kráľovské kňazstvo, aby vzdávali Bohu vďaky a obetovali nepoškvrnenú obeť nielen rukami kňaza, ale spolu s ním a naučili sa obetovať aj samých seba.

Nech sa to však usilujú prejavovať hlbokou nábožnosťou a láskou voči bratom zúčastneným na tej istej bohoslužbe.

Nech sa stránia akýchkoľvek osobitných záľub a nejednotnosti a nech stále pamätajú na to, že majú jediného Otca v nebi, a preto všetci sú si bratmi a sestrami.

96. Nech utvárajú jedno telo, či už počúvaním Božieho slova alebo účasťou na modlitbách a speve, predovšetkým však spoločným prinášaním obety a spoločnou účasťou na Pánovom stole. Táto jednota krásne vyplýva z gest a postojov tela, keď ich veriaci konajú spoločne.

V mene Otca i Syna i Ducha Svätého. Pri oltári sa stretávame ako veriaci ľudia. A čím začíname? Začíname vyznaním viery, keď urobíme na sebe znak svätého kríža. Pripomíname si moment svätého krstu, keď sme boli uvedení do života Najsvätejšej Trojice. Zhromaždili sme sa preto, aby sme hlbšie prežili stretnutie s Všemohúcim Otcom, ktorému vďačíme za život; s jednorodeným Božím Synom, ktorý nám získal večný život; s Duchom Svätým, ktorý sa stará o neustály vzrast tohto života. Na samom začiatku vstupujeme do tajomstva Boha, stojíme pred tvárou nášho Stvoriteľa, Vykupi-

teľa i Spasiteľa. Nikdy nedokážeme dostatočne oceniť vznešenosť tejto skutočnosti. Povedal by som dokonca, že hodnota účasti na Najsvätejšej obete vo veľkej miere závisí od vedomia tohto prvého znaku, znaku svätého kríža, od nášho „Amen“. V ňom je obsiahnutá a prejavuje sa naša viera, s ktorou pristupujeme k oltáru.

Kresťanský pozdrav Pán s vami je pozdrav plný radosti. Ak je Pán s vami a ak je so mnou – tak čo nám viac treba? Tu si uvedomujeme našu prevahu nad inými ľuďmi. Môžu byť schopnejší, zdravší, bohatší, slávnejší... Čo z toho, keď nie je s nimi Boh. Naproti tomu s nami je Darc darov – Pán. Údelom človeka nemôže byť nič cennejšie ako priateľstvo s Bohom. Zotrývame v tomto priateľstve a na samom začiatku, hneď po vyznaní viery, si uvedomujeme túto najradostnejšiu pravdu – s nami je prítomný Boh! Počas slávenia Najsvätejšej obety vyslovíme tieto radostné slová ešte trikrát: pred Evanjeliom, pred prefáciou a na zakončení pred odchodom od oltára. Preto **na pozdrav s radosťou Boží ľud odpovedá – I s duchom твоjim.**

Biskup pozdravuje pozdravom: Pokoj s vami.

Ale je to tak? Často kňaz zostane zaražený, lebo veriaci laici sa tvária nezúčastnené a neuvedomujú si dialogickosť Eucharistického slávenia, ich ústa ostávajú zatvorené. Škoda!!!

Okrem pozdravu „Pán s vami“, môže kňaz použiť aj iný, slávostnejší pozdrav:

Milosť nášho Pána Ježiša Krista a láska Boha Otca i spoločenstvo Ducha Svätého nech je s vami všetkými.

Tento pozdrav nadväzuje na vyznanie viery, vymenúva totiž tri Božské osoby. Ba čo viac, obsahuje v sebe nielen pozdrav, ale aj veľmi pekné želania.

Ako kňaz želá vám to najcennejšie, teda aby v každom z vás bola:

Láska Boha Otca – aby ste boli vyvoľenými Otca, obklopení jeho starostlivou láskou.

Milosť Ježiša Krista – teda to, čo je nevyhnutne potrebné na spásu, bez čoho niet ani reči o večnom šťastí.

Dar jednoty s Duchom Svätým – aby sme tvorili spoločenstvo, ktoré sa zakladá na Bohu, aby medzi nami neboli závisť, nenávisť, rozdelenie.

Stretávame sa, aby sme videli lásku, aby sme prijali milosť, aby sme spolupracovali s Bohom na našej jednote.

A odpoveď Božieho ľudu: I s duchom твоjim.

A je aj tretia forma pozdravenia:

Milosť vám a pokoj od Boha, nášho Otca i od Pána Ježiša Krista.

A práve pri použití tej druhej a tretej (ako sme ich vymenovali) ukazuje sa, ako sme nepripravení na odpoveď. A to aj v našom Blumentáli. Dokazuje to nedávna skúsenosť pána kaplána, ktorý takto pozdravil zhromaždený Boží ľud počas adventu a našli sa „až“ traja či štyria veriaci, ktorí odpovedali tak ako je to v *Rímskom misáli Nech je zvelebený Boh a Otec nášho Pána Ježiša Krista.*

A tak v novom liturgickom roku naberme odvahu a poďme sláviť liturgiu dôstojne a správne. Chce to iba jedno aby sme si dobre pozreli, našťudovali a osvojili liturgické texty, vedeli v správny čas a na správnom mieste hovoriť, viesť dialóg a prežiť slávenie liturgie.

Daniel Dian

¹ Druhý vatik. koncil, konšt. o posv. liturgii *Sacrosanctum Concilium*, č. 48; Posv. kongr. Obradov, inštr. *Eucharisticum mysterium*, 25. mája 1967, č. 12: AAS 59 (1967) s. 548 – 549.

NA AKTUÁLNU TÉMU

V poslednom čase okrem už dobre známych rozporuplných diskusií okolo homosexuálnych partnerstiev, interrupcií, vyučovania sexuálnej výchovy od najnižších ročníkov školy, a ohrozenia tradičnej rodiny muža a ženy, objavuje možno u nás nie tak na verejnosti diskutovaný problém tzv. náhradného materstva. K niektorým etickým aspektom tzv. náhradného materstva prijala stanovisko Subkomisia pre bioetiku Teologickej komisie Konferencie biskupov Slovenska. My ponúkneme našim čitateľom rozhovor s MUDr. JOZEFOM GLASOM, profesorom medicíny a jedným z členov subkomisie *O dôsledkoch náhradného materstva*, ako ho 8. 12. 2014 na svojej internetovej stránke uverejnila KBS.

Čo je obsahom tohto vyhlásenia?

Vyhlásenie Subkomisie pre bioetiku reaguje na mnohé otázky, ktoré dostávajú naši otcovia biskupi v tejto závažnej veci. Podstatou je, že žena – na základe dohovoru alebo zmluvy privolí k tomu, že vynosi niekomu inému dieťa, ktoré mu potom, keď ho porodí, odovzdá. Takéto niečo je, samozrejme, v rozpore so zákonmi aj zdravou morálkou. Ale prichádzajú rôzne informácie zo zahraničia, dokonca na internete môžete už dnes nájsť rôzne ponuky, priamo reklamy týkajúce sa tejto záležitosti, a ľudia sa pýtajú. Ide o veľmi závažnú otázku, ktorá súvisí aj s takými problémami

ako obchodovanie s ľuďmi, zneužívanie žien a dievčat, umelé potraty, otázky určitých metód asistovanej reprodukcie, a tiež s tým súvisiace úplne základné veci týkajúce sa rodiny a toho, čo to vôbec znamená byť otcom, matkou. To sa dotýka morálky, legislatívy aj medicíny. Preto sa naša subkomisia danou problematikou dlhšie zaoberala a toto stanovisko je výsledkom štúdia, diskusií a zisťovania. Je takým amalgámom stanovísk odborníkov, ktorých sme si k veci prizvali.

Ktoré etické problémy sú spojené s náhradným materstvom, prípadne aké iné riziká vyplývajú z tzv. náhradného materstva?

Samotné stanovisko sa v jednotlivých bodoch sústreďuje na ľudí, ktorých sa táto problematika týka a ktorí sú ňou ohrození alebo priamo poškodení, ľudia, ktorým sa tu priamo krivdí. Na prvom mieste, pochopiteľne, ide o takto počaté, nosené, narodené a odovzdané iným, cudzím ľuďom. Dieťa nezostáva pri matke, ktorá ho nosila deväť mesiacov. To dieťa prichádza na svet zvyčajne z umelého oplodnenia, ktoré samo osebe vyvoláva vážne morálne problémy. Vieme, že pri umelom oplodnení dochádza k tzv. nadpočetným embryám, ktoré zostávajú v mraziaciach boxoch, alebo zahynú preto, aby sa nejaké iné deti na-

rodili. To je jeden veľmi závažný okruh problémov. Dalej je tu sama tzv. náhradná matka. To je tá žena, ktorá za peniaze, alebo z pomýleného altruizmu pristúpi na to, že bude náhradnou matkou – či už pre neplodných manželov alebo pre niekoho iného. Napríklad aj pre ľudí rôzneho sexuálneho citenia a rôzneho spôsobu života. Takáto matka sa dá k dispozícii náhradnému alebo zástupnému materstvu. Dieťa nosí pod srdcom ako každá iná matka, avšak potom sa ho musí vzdať. A to je krivda a podvod na jej vlastnom tele. Keďže to býva za peniaze, je to vlastne aj predaj jej tela. Keď k tomu dochádza v iných kontextoch, keď je to vynútené alebo pomýlené, ak tam nie je sloboda, tak tu ide o zneužitie, skoro by som povedal až zotročenie ženy. Totiž, keď niekto nie je správne a dostatočne informovaný a na základe čiastočných informácií sa mylne rozhoduje, tak sa vlastne nerozhoduje slobodne, a je de facto podvedený. Nevie konkrétne, o čom sa rozhoduje. Takže tu je žena spôsobená krivda. Potom, pochopiteľne, je tu aj krivda voči iným, voči zdravotníkom, ktorí sa majú podieľať na tomto z vedeckého hľadiska nepredstaviteľnom úkone alebo výkone zdravotníckej starostlivosti. Dochádza tu ku krivde a korupcii, je to aj korumpovanie iných profesií, ktoré sú do toho zainteresované. Ide o právnikov, manažérov, zdravotné sestry; celý okruh ľudí je morálne ťažko postihnutý. Je to veľmi závažná matéria aj pre farmaceutov. Pochopiteľne, sú tu vážne dopady a vytvárajú sa precedensy, ktoré súvisia so samotným praxným demokratickej spoločnosti ako takej.

Aké sú najväznejšie dopady tohto konania?

Vzniká tu problém, kto je vlastne otec, kto je vlastne matka. Doteraz je to aj v zákone tak, že je to žena, ktorá dieťa porodila. Teraz ale vznikajú rôzne otázky: Sú aj genetickí rodičia? Biologickí rodičia? Zákonní rodičia? Sociálni rodičia? Čo to znamená pre to dieťa, ktoré má takýchto rodičov? Má ťažko definovateľný pôvod. Ako je to s jeho právami? Ako je to s jeho identitou? Fyzickou, psychickou, duchovnou, občianskou? Komu vlastne patrí? Koho je to dieťa? A viete, že aj deti, ktoré nepoznajú svojich biologických rodičov, často venujú veľa úsilia, aby ich nejako spoznali. Existuje mnoho srdcervúcich prípadov. Dokonca v niektorých krajinách sa uzákoniť, že aj deti pochádzajúce z in vitro oplodnenia majú právo poznať svojich biologických rodičov. Alebo aspoň majú právo poznať pravdu o svojom biologickom pôvode. Má to, samozrejme, aj medicínske dopady, hlavne v dnešnom období molekulyvej a genetickej medicíny. Je tam množstvo problémov. Povedia vám, že z medicínskeho a technologického hľadiska to nie je problém. Lenže je tam mnoho závažných problémov iného charakteru. Iste, medicína to dokáže dnes urobiť, do-

káže poskytnúť a predávať tieto služby – so slušným ziskom, ale sú tam aj závažné medicínske aspekty. Sú tam tiež veľmi závažné právne aspekty, ktoré som naznačil.

A čo otázka morálky?

Čo sa týka morálnych aspektov, tie sú najzávažnejšie zo všetkého, aj pre veriacieho človeka, ale aj pre každého zdravého uvažujúceho človeka dobrej vôle. Tie morálne aspekty sú hrôzostrašné, keď ich domyslíte. Nemáme na to ani celkom správne slová, ba ani nevieme celkom dovidieť, kam ten morálny zosun, ktorý tu hrozí a ktorý v mnohých krajinách prebieha, ešte povedie. Vidíme v svetovej tlači a v médiách prípady, ktoré sú skoro neveriteľné. Rodičia zrazu nechcú dieťa, lebo je nejako postihnuté alebo si ho inak predstavovali, alebo už spolu nechcú ďalej byť. Pominulo ich rozhodnutie. A teraz je tu dieťa, ktoré prišlo na svet na objednávku. Sú to deti na objednávku, sú to deti, ktoré sa kupujú. Teda pri náhradnom materstve sa kupujú nielen matky, teda ich ženské telo, ale aj dieťa. Dieťa sa stáva tovarom. Je to zrazu niečo, pri čom by mala byť nejaká výstupná kontrola kvality, kde by mohla byť reklamácia. Vieme, že už niektoré deti boli reklamované, lebo to dieťa, čo sa narodilo, bolo postihnuté. Sestra, ktorá bola zdravá – boli to dvojčičky – tú si zobrali a to choré dieťa zostalo náhradnej matke. Myslím si, že sa to stalo v Thajsku. Parlament tam následne celkom zakázal robiť náhradné materstvá. Je to tam mimo zákona, je to trestný čin, lebo sa chytili zdravého rozumu.

Myslíte si, že je táto problematika v súčasnej dobe aktuálna aj u nás na Slovensku, v Európe? A čo si sľubujete od tohto vyhlásenia, alebo čo má byť jeho výsledkom?

V niektorých európskych krajinách je už náhradné materstvo legálny postup. Je to veľmi lukratívny biznis vo všetkých krajinách, kde sa to robí. Na Slovensku pred niekoľkými rokmi bol škandál, keď sa zisťovalo so skrytou kamerou, ako by sa k takejto žiadosti o náhradné materstvo postavili na určitej gynekologicko-pôrodnickej klinike. Je tu veľká sieť technologických, technických možností, ktoré sú k dispozícii. Žijeme v spoločnosti, kde údajne najväčší „pánboh“ sú peniaze. A mohol by som pokračovať. Čiže tieto postupy a ich realizácia sa nedajú celkom vylúčiť ani na Slovensku. Ja o tom nemám informácie, ale vedel by som si to predstaviť. Existujú už v okolitých krajinách. O tom sú správy vo verejne dostupnom priestore. Nikto nevie ani v týchto krajinách, kam to povedie. Vznikla určitá sekulárna iniciatíva na úrovni Rady Európy a na úrovni Európskej komisie, niečo s tým urobiť. Pretože skutočne tu hrozia závažné veci. Už v súčasnosti možno poukázať, že tu hrozia veľmi vážne dôsledky z hľadiska ľudských práv, dodržiavania elementárnych slobôd, z hľadiska vykorisťovania, ob-

chodovania s ľuďmi, zotročovania, ponížovania ľudskej dôstojnosti – myslím tým dôstojnosti ženy, matky, dôstojnosti dieťaťa, ktoré sa stáva tovarom. To je ten najhlbší pokles, ak si môžete človeka objednať a ak si môžete človeka kúpiť. Slovensko je malá krajina, krajina, ktorá má šancu, aby bola rozumná, prezieravá, aby si veci dokázala ošetriť racionálnym, správnym spôsobom. Ak k tomu prispeje aj toto stanovisko, budem sa tomu veľmi tešiť. Možno, že naša spoločnosť je natoľko rozumná, že sama vie, že je to strašná a nehorázna vec, a teda to stanovisko ani nebude nevyhnutné. Ale predsa vznikali tieto otázky, na otcov biskupov sa obracalo pomerne veľa ľudí. Preto sme toto stanovisko vydali, aby bolo k dispozícii všetkým, ktorí sa o tieto veci zaujímajú.

Toľko prof. MUDr. Jozef Glasa

(Dokončenie zo s. 1)

ka, ktorý je „duchom neprítomný“. Ako píše kardinál Tomáš Špidlík v knihe *Viera vo svetle ikon*, keď v jednej z kapitol analyzoval ikony stvárňujúce Bohorodičku: „Prostredníctvom Krista je Materstvo Márie odrazom Otcovstva Boha, ktorý zostupuje na svet ako vtelená Prozreteľnosť“. Madona – Bohorodička neignoruje, ale vníma blízkosť Dieťaťa paradoxne práve zameraním pozornosti do diaľky aj na tie časy, keď bude konfrontovaná ako Matka s tou najväčšou bolesťou. A tak, ako to majstrovsky vyjadřili svetoví géniovia maliarskeho a sochárskeho umenia, z Madony s dieťaťom v náručí vyžaruje rovnaká dôstojnosť, vyrovnanosť a vnútorný pokoj, ktoré budú z nej sálať aj vtedy, keď bude ako ubolená Matka s mŕtvym Synom v náručí inšpiráciou pre Pietu.

Želám vám, milí Blumentálci, aby ani náš pohľad do budúcnosti – tak blízkej, ako ani vzdialenej – nebol v novom roku a ani v celom našom živote pohľadom zakaleným, prázdny, neprítomným alebo ustráchaným, ale v našich očiach nech vidno človeka, kontemplujúceho mystérium Božej prítomnosti a prozreteľnosti.

Váš blumentálsky farár Branislav Čaniga

*Daj pozor na svoje skutky,
stanú sa zvykmi.*

*Daj pozor na svoje zvyky,
stanú sa твоjím charakterom.*

*Daj pozor na svoj charakter,
stane sa твоjím osudom.*

*Daj pozor na svoje myšlienky,
stanú sa slovami.*

*Daj pozor na svoje slová,
stanú sa skutkami.*

ÚRADNÉ HODINY NA FARSKOM ÚRADE

doobeda Po - Pi: 9,00 - 11,00 h; poobede Po - Št: 14,30 - 16,30 h; telefón (kancelária): 55 56 23 19, 0904 555 566; zaopatrovací mobil: 0948 313 363 (služi výlučne na zaopatrovanie chorých).

SVÄTÉ OMŠE

Aktuálny omšový poriadok a spovedanie pozri v rubrike **OZNAMUJEME**.

• **nedeľa a sviatky:** 6,00; 7,30; 9,00; 10,30; 12,00 (ak sviatok pripadá na sobotu, sv. omša o 12,00 h nie je); 16,30; 18,00 (maď.); 19,00 h; • **pracovný deň:** 5,45; 6,30; 16,30; 18,00 h, v sobotu popoludní len o 18,00 h; vo štvrtok o 18,00 h sv. omša v latinskom jazyku; • **sviatok v pracovný deň:** 5,45; 6,30; 10,30; 16,30; 18,00; 19,00 h alebo podľa oznamov; • **deň pracovného pokoja, ktorý nie je cirkevne prikázaný sviatok:** ako v nedeľu; sv. omša o 18,00 h nie je.

Počas školského roka:

sv. omša pre mládež utorok - 18,00 (spieva zbor Běčkari)

sv. omša pre birmovancov - piatok - 18,00 (spieva mládežnícky zbor)

sv. omša pre deti nedeľa - 10,30 (spieva mládežnícky zbor)

VYSLUHOVANIE SVIATOSTI ZMIERENIA

• vo **všedné dni** ráno pri sv. omši o 6,30 h, večer pri sv. omši o 16,30 h a pri sv. omši o 18,00 h • v **prvopiatočnom týždni** aj pri ranej sv. omši o 5,45 h (pondelok až piatok); vo štvrtok a piatok od 15,00 h • v **nedeľu dopoludnia** medzi sv. omšami (v prípade potreby aj počas sv. omše).

FATIMSKÁ SOBOTA

3. 1. po sv. omši, ktorá sa začína o 6,30 h, teda asi o 7,15 h, kedy sa chceme stretnúť pri modlitbe posvätného ruženca.

VEČERADLO S PANNOU MÁRIOU

v sobotu 17. 1. ráno po sv. omši, ktorá sa začína o 6,30 h.

ADORÁCIA

• v **strediu** po skončení sv. omše, ktorá začína o 6,30 h, s modlitbou sv. ruženca • vo **štvrtok** po skončení sv. omše, ktorá začína o 16,30 h; do 17,55 h.

KATECHÉZA

• **rodičov, ktorí žiadajú krst svojho dieťaťa**, každú stredu o 18,00 h. Účasť obidvoch rodičov je potrebná. Očakávame aj krstných rodičov. Nahlásiť krst dieťaťa a vyplniť krstný lístok možno v ktorýkoľvek deň v úradných hodinách v kancelárii farského úradu. Potrebným dokladom je rodný list dieťaťa.

• **pred prijatím sviatosti manželstva** sa snúbenci stretnú dvakrát s kňazom, raz s psychológom a raz s lektormi prirodzeného plánovania rodičovstva. Stretnutia snúbencov sú v pondelky o 18,00 h - jednotlivé dátumy nájdete na farskej webovej stránke. Je vhodné zachovať poradie stretnutí. Treba sa hlásiť aspoň tri mesiace pred plánovaným termínom sobáša.

• **príprava birmovancov** prebieha v skupinových stretnutiach vo všedné dni na fare. V pondelky, utorok a stredy o 18,00 h a v štvrtky a piatky o 17,00 h na fare. Zvlášť pre birmovancov je sv. omša v každý piatok o 18,00 h.

KNIŽNICA SVÄTEJ KATARÍNY - BLUMENTÁL

v utorok od 15,30 do 17,00 h, v stredu od 9,00 do 11,00 h a vo štvrtok od 16,00 do 18,00 h.

PORADŇA

- **pre prirodzené plánovanie rodičovstva** (Billingsova): St 17,00 - 19,00 h; potrebné je objednať sa na tel. č. 02/45 94 39 30;
- **sociálna:** Po 9,00 - 11,00 h;
- **právna:** v stredu 15,30 - 17,30 h, 1. a 3. štvrtok 9,00 - 11,00 h.

ŽENY ŽENÁM

sa stretá v prvý štvrtok od 14,00 do 16,00 h v miestnosti pre návštevu a katechézu.

ÚMYSEL APOŠTOLÁTU MODLITBY NA JANUÁR

Všeobecný:

Aby príslušníci rozličných náboženských tradícií a všetci ľudia dobrej vôle spolupracovali na vytváraní mieru.

Evanjelizačný:

Aby členovia rehoľných spoločností v tomto roku, ktorý je rokom zasväteného života, opätovne našli radosť v nasledovaní Krista a s horlivosťou sa venovali službe chorým.

Úmysel KBS:

Aby sme si v osobnom i spoločenskom živote osvojili výzvy novej evanjelizácie

VÝZNAMNÉ LITURGICKÉ DNI

24. 12. večer - vigília Narodenia Pána

25. 12. Narodenie Pána, slávnosť

26. 12. sv. Štefana, prvého mučeníka

27. 12. sv. Jána, apoštola a evanjelistu

28. 12. Prvá nedeľa po narodení Pána, Svätej rodiny Ježiša, Márie a Jozefa

31. 12. spomienka na sv. Silvestra 1. pápeža

1. 12. Slávnosť Panny Márie Bohorodičky

3. 1. Najsvätejšieho mena Ježiš - ľubovoľná spomienka

6. 1. Zjavenie Pána, slávnosť

11. 1. Nedeľa krstu Krista Pána

31. 1. Sv. Jána Bosca, kňaza

OZNAMUJEME

- **vigília Narodenia Pána** bude 24. 12. o 16,00 h;
- **polnočná svätá omša** sa ako obvykle začne presne o 24,00 h;
- **sväté omše v deň slávnosti Narodenia Pána** 25. 12. a na sviatok sv. Štefana 26. 12. budú ako v nedeľu;
- v **druhý sviatok vianočný** - sv. Štefana popoludní o 15,30 h bude **jasličková pobožnosť**;
- **obrad požehnania rodín s obnovením sobášnych sľubov manželov** bude pri svätých omšiach na sviatok Svätej rodiny v nedeľu 28. 12.;
- **pobožnosť na záver Starého roka** bude spolu s ďakovnou svätou omšou 31. 12. o 16,00 h;
- **modlitbová vigília na prechode k r. 2015** sa začne o 23,00 h. Túto slávnostnú bohoslužbu zakončíme eucharistickým požehnaním;
- **na sviatok Zjavenia Pána** budú sväté omše ako v nedeľu;
- **v nedeľu Krstu Pána** pri svätých omšiach bude obrad obnovenia krstných sľubov;
- **zápis omšových úmyslov na február 2015:** v pondelok 5. januára 2015 od 16,00 h v seminárnej miestnosti na Vazovovej 8;
- **týždeň modlitieb za jednotu kresťanov** od 18. do 25. januára: pri sv. omšiach o 6,30 a 16,30 h;
- **sväté omše vo všedné dni: po, st, št, so o 18,00 h nie sú. V sobotu nie je svätá omša o 5,45 h;**
- **novoročno-trojkráľový koncert Veni, Domine!** Už vopred vám avizujeme pozvanie na novoročno-trojkráľový koncert v podaní **Artmusicorchestra** spojený s **Novoročnými zamysleniami** kňaza a publicistu **Jána Sucháňa**, ktorý sa uskutoční v našom blumentálskom kostole v sobotu **3. januára 2015 o 15,00 h**. V hudobnej časti vystúpia členovia a sólistky Artmusicorchestra s hosťom **Danielom Čaplovičom**, sólistom Slovenského národného divadla. Viac informácií nájdete na výveske pred kostolom a vo farských oznamoch.

*Požehnané Vianoce a hojnosť Božích milostí
v nasledujúcom roku všetkým spolupracovníkom,
prispievateľom a čitateľom úprimne želá
redakcia*

Blumentál, vydáva Rímskokatolícka cirkev, farnosť Bratislava Blumentál, Vazovova 8. **Zodpovedný redaktor:** Xénia Duchoňová. **Cenzor:** Branislav Čaniga. **Spolupracovníci:** Ján Sitár, Martin Majda, Daniel Dian, Stanislav Čúzy. S povolením Arcibiskupského úradu v Trnave zo dňa 16. 12. 1997 č. 4264/97. Príspevky v rozsahu maximálne dve normostrany, návrhy a pripomienky k farskému časopisu môžete dať v zalepenej obálke do sakristie farského kostola alebo do farskej kancelárie pod zn. časopis Blumentál, resp. poslať na **mailovú adresu: blumdux@centrum.sk**. Redakcia si vyhradzuje právo úpravy príspevkov. Sadzba: Forma, s. r. o. Tlač: VEDA, Bratislava. **Internet: www.blumental.sk**.